

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Sinodul eparchial aradan.

(Continuare.)

Din raportul senatului bisericesc dela Consistoriul din Oradea-mare înregistrăm aici următoarele, și anume:

Senatul bisericesc dela Consistoriul din Oradea-mare a ținut în decursul anului 1893 de ce ședințe, în cari a rezolvit 584 piese, pre cale presidala s'au rezolvit 111 piese. Ca for matrimonial a rezolvit 24 procese matrimoniale, dintre cari în 21 de casuri a enunțat divorțul, er în 3 casuri a îndrumat părțile la conviețuire.

La jurisdicțiunea Consistoriului dela Oradea-mare aparțin șese protopresviterate cu 242 parochii matre și 116 filie. Dintre cele 242 parochii matre 214 sunt deplinite, er 28 sunt vacante. Preste tot sunt 299 biserici, dintre cari în anul trecut s'au zidit două, er 5 s'au reparat. În anul trecut au fost chirotoniți întru presviteri 9 clerici absoluți.

Numărul clerului aparținătoriu la jurisdicțiunea acestui Consistoriu se compune în următorul mod, și anume: 1 archimandrit și vicariu episcopesc, 1 asesor referinte consistorial, 5 protopresviteri în funcțiune, 1 protopresviter emerit, 169 parochi, 27 administratori parochiali, 14 capelani, 2 diaconi, 3 preoți amovați pre cale disciplinară dela parochiă și 2 preoți suspendați, — de tot statul personal al clerului este de 225.

Numărul caselor la finea anului 1893 a fost de 31.861, al familiilor de 35.725, er numărul credincioșilor aparținători la jurisdicțiunea Consistoriului nostru dela Oradea-mare a fost la finea anului 1893 de 176.937, dintre cari bărbați au fost: 89.683, femei: 87.254. În comparațiune cu starea poporațiunei la finea anului 1892, — numărul credincioșilor nostri aparținători la jurisdicțiunea Consistoriului din Oradea-mare a crescut în anul 1893 cu 2754 de suflete.

Numărul celor nou născuți în anul 1893 a fost de 10.008, și anume parte bărbătească 5226, parte femeiească 4782. Asemănând acest număr cu numărul născuților în anul 1892 se arată un crescământ de 914 suflete. Născuți din pat nelegiuit au fost: 1158. Numărul răposaților a fost în anul 1893 bărbați: 3691, femei: 3581, de toți: 7209. Dintre acestia au murit de mörte silnică: 63.

Dela ortodocsiă au trecut la alte religii: 49, er dela alte religii au trecut la noi: 35.

Numărul părechilor cununate în decursul anului 1893 a fost de 1559, între cari căsătorii mestecate au fost: 98. Numărul celor ce trăiesc în concubinată a fost la finea anului 1893 de 2033, mai puțin cu 15 decât în anul precedent.

Pentru stêrpirea concubinatelor și preste tot pentru stêrpirea datinelor stângace din popor s'au luat din partea Consistoriului tôte dispozițiunile de lipsă.

Clerici absoluți au fost la finea anului 1893, 23, — dintre cari 18 sunt aplicați în funcțiuni bisericesci-școlare, er 4 sunt fără aplicațiune.

De asemenea s'au luat din partea Consistoriului tôte dispozițiunile de lipsă pentru încasarea regulată a tacselor la fondul preotesc.

Cu privire la propunerea consistoriului din Oradea-mare, de a-se norma primirea elevilor în despărțământul teologic cu privire la tinerii aparținători la jurisdicțiunea acelu Consistoriu, sinodul la propunerea comisiunei organizătore enunță, că fiind tocmai acum sub revisiune regulamentul pentru administrarea seminariului diecesan, sinodul avisază Consistoriul din Arad, ca factorul chemat a efeptui primirile în teologie, ca și până la aprobarea noului regulament din partea sinodului primirea învățătorilor, seau a preparanților absoluți aparținători la jurisdicțiunea Consistoriului din Oradea-mare se se efeptuească cu consensul numitalui Consistoriu.

Propunerea Consistoriului din Oradea-mare de a-se esplica mai mulți paragrafi din statutele fon-

dului preoțesc la propunerea deputatului Paul Rotariu se transpune Consistoriului din Arad spre a-și da opiniunea în această cauză, și apoi a reporta la procsima sesiune sinodală.

Cu privire la proiectul de statute pentru înființarea unui fond de pensiuine pentru preoțimea și funcționarii diecesani din eparchia Aradului lucrat de comisiunea sinodală esmisă sub Nr. prot. 85 din anul 1893 — sinodul la propunerea comisiunii organizatoare, având în vedere, că numitul concludus sinodal nu este executat în toate detaiurile sale, având în vedere și justa cerere a preoțimei diecesane, exprimate prin reprezentanța ei legală, ca pertractarea acestui proiect să-se amâne — până la procsima sesiune sinodală, — pre când să-se substernă sinodului și votul preoțimei.

Cu privire la raportul delegațiunei congresuale pentru efectuarea despărțirii ierarchice de cătră sârbi, — luându-se cu mulțămită act despre activitatea delegațiunei și rezultatul obținut în răstimpul dela ultima sesiune sinodală la propunerea comisiunii organizatore își exprimă mulțămita și recunoscința sa pentru activitatea delegațiunii, și tot de odata autorizază delegațiunea, ca speșele necesarie pentru promovarea cauzelor să-le asemne din fondul merit spre acest scop.

(Va urma.)

Cestiunea școlară.

Publicăm în cele ce urmază după „Telegraful Român“ raportul veneratului senat școlariu dela Consistoriul archidiecesan din Sibiu, adresat venerabilului sinod archidiecesan din Sibiu întrunit în sesiunea anului curent. Acest raport ilustrază în mod nimerit gréua situațiune a școlélor năstre confesionale, și serveșce spre orientare atât învățătorilor, cât și comunelor năstre bisericesci.

Raportul, de carele vorbim, sună în următorul mod :

Nr. 1912 Scol.

Venerabil Sinod archidiecesan !

Cu provocare la concludus Venerabilului Sinod din ședința dela 10/22 Aprile 1893 Nr. 109 în afacerea regulării salarielor învățătoresci la școléle năstre din archidiecesă, avem onóre a face următorul raport :

Cu datul 10 Septembrie 1893 s'a promulgat articolul de lege XXVI din 1893, care regulază salariile învățătoresci la școléle confesionale, și în legătură cu regularea salarielor, acela să estinde și asupra instituirei de învățători și asupra disciplinării învățătorilor.

Dispoșițiunile acestei legi vor avé mare influență asupra școlélor năstre, de aceea la locul prim le relevăm pe acelea spre a putea justifica măsurile luate până acuma și inviațiunea, care o cerem dela Venerabilul Sinod cât pentru purcederea mai departe.

În sensul §-lui 1 din articolul de lege provocat, salariul unui învățătoriu ordinariu, pe lângă locuință corăspunđătoare și grădină de un pătrar de juger nu pôte fi mai mic de 300 fl. al celui adiunct nu pôte fi mai mic de 200 fl.

Tot în vitrutea §-lui 1 stațiunile învățătoresci trebuie să se întregescă în restimp de $\frac{1}{2}$ de an, și după mórtea învățătorului văduva și orfanii lui se bucură o jumătate de an dela mórtea lui de întreg salariul și de locuință.

§. 2 prevede și pentru învățătorii nostri adause cuincuenale câte de 50 fl. cari se repetéză de 5-ori și pot ajunge la suma de 250 fl.

Timpul serviciului pentru adausele cuincuenale se începe deodată cu intrarea legi în vigóre.

Dacă comunele năstre bisericesci din mijlócele proprii pentru sărăcia oficios constatată nu vor puté sistemisa minimul de salariu indicat în lege, ele vor trebui să se adreseze cătră guvernul țerei pentru întregirea sumei, care mai restéză.

În înțelesul §-ului 11 guvernul țerei până la suma de 60 fl. întregesece salariul fără a-și reserva sieși vre-o ingerință în afacerile școléi confesionale. Dacă însă suma, cu care concurge statul, trece peste 60 fl., atunci alegerea respective instituirea de învățătoriu trebuie promovată la ministru spre aprobare.

În asemenea cas, dacă ministrul față cu cel ales resp. instituit, are obiecțiuni basate pe lege sau din punct de vedere de stat (d. e. lipsa de calificațiune, necunoscința limbei magiare, abateri disciplinare, acțiune îndreptată contra statului, etc.) provócă pe autoritatea bisericescă, ca în termin de 30 de zile se facă altă instituție, și aceea din nou să o promoveze ministrului spre aprobare. Dacă provocarea rămâne fără rezultat, sau dacă și la a dóua promovare ministrul va avé obiecțiuni din punctele amintite mai sus : atunci, fără a mai reflecta la susținătorul școléi, denumesce ministrul învățătoriu, dar cu restringerea, ca el să fie de confesiunea năstră. În asemenea cas cât pentru persóna celui denușmit ministrul provócă pe autoritatea bisericescă să se pronunțe în termin preclus.

Sub asemenea condițiuni oneróse e pusă întregirea salarielor din partea statului, dară chiar și această e numai facultativă deóre-ce vine §. 12 din lege, și dispune, că dacă importante interese de stat pretind, ca ajutoriul să nu se dea, atunci ministrul, după-ce ia și votul comitetului administrativ din comitat, în loc de a da ajutoriul cerut, sistéză școlă confesională, și în locul ei face școlă de stat.

Să mai sistéză școlă confesională încă în două casuri, anume, dacă salariul normal garantat faptice nu se pôte presta, atunci în virtutea §. 9 alinea ultimă școlă confesională să sistéză cu ocolirea celor 3 admonițiuni admise de §. 15 al articolului de lege XXXVIII. din 1868. ; asemenea se sistéză școlă confesională în virtutea §-lui 15, când unul după

altul 2 învățători au fost amovați pentru direcțiune contra statului.

Dară nu numai la instituire dă legea ingerință ministrului, ci și la disciplinarea învățătorilor.

Dacă ministrul întregesce salariul cu suma peste 60 fl., învățătorul dela acea școlă vine sub disciplina ministrului. Dacă autoritatea bisericească a aflat cu cale a pronunța asupra învățătorului dela școlă subvenționată cu o sumă peste 60 fl. o sentință de destituire, acea sentință trebuie promovată la ministru, și ea numai atunci are valoare, dacă în termen de o lună dela primirea ei ministru nu cere sentință nouă pe basă de cercetere nouă făcută cu conlucrarea unui membru din comitetul administrativ comitatens.

Dispozițiunile legii merg și mai departe. În înțelesul §-lui 13 la dorința ministrului autoritatea bisericească e obligată să introducă cercetare disciplinară contra învățătorului dela școlă ajutată de stat. În asemenea cas deodată cu provocarea adresată autorității bisericesci pentru introducerea cercetării disciplinare sau în decursul cercetării ori când poate ministrul revoca ajutorul dat. Sentințele aduse în asemenea casuri de către autoritatea bisericească, chiar și când în ele nu se enunță amovarea, trebuiesc promovate la ministrul de culte și instrucțiune publică, având a se urma conform dispozițiunilor amintite deja.

Dacă autoritatea bisericească în termen de 14 zile dela primirea provocării nu va ordina cercetare, sau dacă fără destulă justificare nu o va termina în termen de 3 luni de zile, sau după aducerea sentinței nu o va promova la ministru în termen de 14 zile, în acele casuri afacerea disciplinară se dă în competența comitetului administrativ din comitat.

Din capul locului se ia disciplinarea din mâna autorității bisericesci și se pune dea dreptul în competența comitetelor administrative din comitate în cazul, când învățătorul dela o școlă confesională subvenționată cu o sumă oare care, e acusat că urmărește direcțiune contra statului, și ministrul ordineză cercetarea.

Dacă sentințele pronunțate de ministrul de culte și respective de comitetele administrative comitatense nu le execută autoritatea bisericească în termen de 14 zile dela primire, executarea se dă organelor administrative comitatense.

Alinea din urmă a §-lui 13 dă definițiune direcțiunii contra statului. Direcțiune contra statului este în deosebi fiecare acțiune îndreptată contra constituțiunii statului, contra caracterului lui național, contra unității, contra independenței sau întregității lui teritoriale, mai departe contra întrebunțării statorite în lege a limbei statului, întempe-se acțiunea în localitatea de școlă sau afară de școlă, sau pe teritoriul altui stat, întempe-se ea prin graiu viu, în scris, sau prin tipăritură, prin reproducere plastică, prin cărți școlare sau prin alte mijloce de învățământ.

În virtutea §. 14 ministrul întregesce dela stat

și adaosele cuicuenale; dacă suma dată sub acest titlu ajunge la suma de 90 fl. atunci disciplinarea învățătorului se face cu ingerința statului după normele din §. 13; dacă suma dată sub titlul de întregirea salariului și a adausului cuicuenal ajunge la cifra de 90 fl. atunci și la instituire și la disciplinare are guvernul ingerință în măsura dispozițiunilor din §§. 11 și 13.

Acestea sunt dispozițiunile articolului de lege XXVI. din 1893.

Fiind-că stăm față în față cu o lege sancționată, trebuie să o executăm chiar și în sarcina autonomiei noastre bisericesci. În cele următoare avem onoare a reflecta la ordinațiunea ministerială în ce privește executarea acestei legi.

Cu datul 2 Martiu 1894, Nr. 10,000 a urmat instrucțiunea ministerială către comitetele administrative din comitate, în care se detailază punerea în practică a dispozițiunilor din aceea legă.

Partea primă se ocupă cu competențele învățătoresci. Ele trebuie să fie în fiecare comună specificate în un act estradat oficios, subscriis de președintele comitetului parochial și de notariu, și provădit cu sigilul comitetului parochial.

Comitetele administrative din comitate sunt îndrumate să provoce pe autoritățile bisericesci: ca ele se sistemizeze salariile cu minimul cerut de lege, și să îndigiteze isvórele, cari garantéză executarea sistemisării făcute.

Conclusele aduse în cestiunea sistemisării trebuiesc comunicate comitetului administrativ comitatens până la 25 Iunie 1894, altcum, unde nu se face această, salariile se consideră ca garantate.

Incasarea emolumentelor învățătoresci o face de regulă comitetul parochial și le solvesce anticipative în rate lunare sau treilunare.

La cerere incasarea o face oficiul comunal în prima linie asupra bisericeii, care susține școlă și asupra singuraticilor numai în cazul, când repartițiunea e făcută în ordine, și când e ținută în evidență datoria singuraticilor. Repartițiunea trebuie se aibă aprobarea sinodului parochial din cas în cas asemenea și aprobarea consistoriului.

Dacă emolumentele asigurate nu se pot incasa, școlă și perde caracterul confesional cu ocolirea celor trei admonițiuni din §. 15 articolul de lege XXXVIII. din 1868.

Vin acuma de a fi considerate dispozițiunile privitoare la întregirea salariului învățătoresc cu ajutoriu dela stat.

Dacă comuna bisericească din cauza sărăciei statorite oficios nu poate asigura minimul cerut de lege, atunci până la 25 Septemvre 1894 poate suplica la ministru pentru ajutoriu.

Cererile trebuiesc adresate comitetului administrativ comitatens, și la ele se aclude: bugetul comunei bisericesci, în special bugetul școlăi, concludul original despre emolumentele învățătoresci de

până acuma, diploma învățătorului, o declarațiune a diregătoriei comunale, vidimită de protopretore, despre sărăcia comunei bisericesci, conspectul elevilor obligați a frecuenta școla, rectificat prin diregătoria comunală.

Dacă comitetul administrativ comitatens nu dă creșdemânt datelor, cari i s'au promovât, pôte ordina pertractare la fața locului. La pertractare trebuie se fie învitată și autoritatea bisericescă, neprezentarea ei însă nu împedecă ținerea pertractărei. Obiectul pertractărei e statorirea sumei, cu care comuna bisericescă faptice pôte contribui la salarisarea învățătorului. Protocolul 'l subserie și comisariul autorității bisericesci și președintele comitetului parochial sau substitutul lui.

Întrégă lucrarea acêsta însă pôte fi de prisos, căci, dacă interese mai înalte de stat reclamă, comitetele administrative din comitat propun nu darea de ajutoriu, ci sistarea școlei confesionale, și prefacerea ei în școla de stat, se înțelege, că ministrul, judecând după spiritul legii și după ținuta de până acuma a guvernului în afacerile școlilor năstre confesionale, nu va denega încuviințarea unei asemenea prodneri cu temei în lege.

La cazul că ministrul de culte subvenționeză totu-și școla confesională cu o sumă sub 60 fl. atunci vine ingerința din §. 13 la disciplinarea învățătorului, trece subvențiunea peste suma de 60 fl. atunci vine ingerința statului atât la instituire, cât și la disciplinarea învățătorilor.

Dispozițiunile înșirate până aici vorbesc destul de elocuent și n'au trebuință de comentariu.

Venim acuma să arêtam, ce a făcut consistoriul archidieceșan pentru a asigura existența școlilor confesionale.

Prin cerculariul din 27 Maiu, 1893, Nr. 3287 Scol. a indatorat pe fiecare comună bisericescă să sistemiseze salariul minimal de 300 fl. Ca lucrarea se aibă rezultatul dorit, oficiile protopresviterale au fost îndrumate, se iese însele la fața locului în fiecare comună bisericescă, și să caute a capacita poporul, și a afla mijlôcele pentru asigurarea dotațiunei personalului didactic. Laudă și recunoștință merită oficiile protopresviterale, căci ele au fost la înălțimea misiunii lor. Comunele bisericesci și-au încordat puterile până la estrem, și sunt foarte puține casurile sporadice, unde organele din parochie s'au arêtat renitente și fără de inimă față cu școla. În asemenea regretabile casuri s'au luat măsuri pentru delăturarea rêului.

În anul 1893 suma salariilor învățătoresci în archidieceșă era 185.576 fl. 75 cr. în anul 1894 suma acêsta se urcă la 246.105 fl. 15 cr. S'au urcat deci în urma măsurilor luate de consistoriu salariile învățătoresci de un an încôce cu suma de 60.528 fl. 40 cr.

Sortate școlile și suma de ajutóre după dispozițiunile din legii încât privesce ingerința statului

la instituirea de învățători și la disciplinarea lor, aflăm următorele :

Subvenționate trebuie 276 posturi învățătoresci cu suma 34,699 fl. 65 cr. Dintre aceste 60 de posturi vine la fiecare cu cifra preste 60 fl. cu o sumă generală de 2866 fl. 90 cr. Considerabila sumă de 216 posturi vine la fiecare cu cifra preste 60 fl. cu o sumă generală de 31,832 fl. 75 cr. La aceste posturi atât instituirea cât și disciplinarea se face cu ingerința statului, dară și acêsta numai în cazul cel mai bun, când interese mai înalte de stat nu cer sistarea școlei confesionale și prefacerea ei în școlă de stat.

Ca acte informative alăturăm sub 1) ordinațiunea ministerială și legea despre regularea salariilor învățătoresci, sub 2) provocatul cerculariu consistorial, sub 3) un conspect, în care se arêta salariile învățătoresci în anul 1893 și în anul 1894, suma cu care au crescut la fiecare protopresviterat dotațiunea, în fine se arată suma cu care ar fi se contribue statul cu ingerință sau fără ingerință la instituire, sub 4) conspectul general al comunelor după protopresviterate, cari nu au dotațiunea minimală provêdută în lege, sub 5) tot după protopresviterate conspectul comunelor fără dotațiunea normală minimală, unde statul se ingerază la instituire, în fine sub 6) conspectul acelor comune, la dotațiune căror contribue statul fără de a se ingera la instituirea de învățători.

Venind a reflecta la mijlôcele, de cari dispune biserica pentru ameliorarea salariilor învățătoresci, avem onóre a raporta Venerabilului Sinod, că la colecta întreprinsă încât pentru archidieceșă a încurs o sumă după împrejurări mulțămítóre, care cu finea anului 1893 în cifre a fost 45.700 fl. 97 cr.

Suma acêsta, administrată ca fond școlar după normele observate la manipularea fondurilor archidieceșane, va puté veni încât-va în ajutoriu anume cu 80% din venitul curat.

În virtutea conclusului sinodal din sesiunea anului trecut, ședința dela 10/22 Aprile Nr. 109, prin cerculariul din 13 Maiu, 1893, Nr. 2962 Scol. consistoriul a provocat oficiile protopresviterale să distribue la fiecare parochie côle rubricate cu destinațiunea, de a se aduna ofrande pe sama școlilor dela comunele bisericesci, dela singuratici, dela reuniuni și dela corporațiuni, și în general să îndemne poporul la contribuire în interesul conservărei caracterului confesional al școlilor năstre.

Până la 31 Ianuariu, 1894, oficiile protopresbiterale erau chemate să promoveze aici rezultatul colectei interprinse spre a se puté promova la consistoriul metropolitan și respective spre a se poté face raport detaiat Venerabilului Sinod archidieceșan.

Până acuma au intrat rezultatul colectei numai dela 21 oficii protopresbiterale cu o sumă generală de 2142 fl. 88 cr.

Oficiile protopresbiterale, Câmpeni, Geógiu II,

Sibiu, Solnoc și Unguraș au cerut respiriu până la încheierea anului școlar curent; oficiile protopresbiterale Agnita, Avrig, Cetatea de pământ, Deș, Deva, Hațeg, Ilia, Mediaș și Orăștie nici la ursoriul dat nu au răspuns până acum.

Sub 7) accludem circulariul emis în scopul colectei atinse mai sus; sub 8) un conspect despre sumele colectate, indicate după protopresbiterate.

În urma acestora ne rugăm, ca Venerabilul Sinod să binevoască a da consistoriului autorizare, ca:

1. Din interesele fondului școlar de 45,700 fl. 97 cr. să poată da ajutoare la acelea școle, a căror conservare o consideră după împrejurările locale mai neapărat de trebuință.

2. Cu considerare la termenul scurt de 25 Iunie a. c. să poată face încă odată apel la comunele bisericesti pentru ca, încordându-și din nou puterile, să asigureze din al lor propriu dotațiunea minimală pe sâma învățătorilor.

3. Se poată continua pertractările inițiate deja cu biserica greco-catolică română, ca în acele comune mestecate cu credincioși de ambele confesiuni, unde fiecare susține școala confesională, dară dintre cari nici una nu a putut asigura dotațiunea minimală legală, să se susțină numai o singură școală, anume să susțină școala numai confesiunea cu credincioși în majoritate, și confesiunea cu credincioși în minoritate se contribuie la susținerea aceleia în măsura indicată de §. 44 și resp. 45 art. de lege XXXVIII. din 1868.

4. Acele școle, cari nu vor pute fi subvenționate de aici, cari nu vor pute sistemisa salarii din al lor, și la cari nu vor pute fi adăpostiți elevii la școala greco-catolică română, să fie avisate: ca în termenul legal 25 Iunie a. c. să-și arete dotațiunea actuală comitetului administrativ comitatens și până la 25 Septembrie a. c. să ceară dela guvern întregirea salariului până la suma minimală, căci deși sunt oneroase condițiunile, sub cari statul eventual întregesce salariul, deși pozițiunea acelor învățători devine foarte precară, totuși pericolul cel mai mare ar fi, dacă am perde cu totul acele școle.

Sibiu, din ședința senatului școlar, ținută la 31 Martiu, 1894.

Consistoriul arhidieceșan:

Dr. Ilarion Pușcariu, m. p.   *Dr. Remus Roșca, m. p.*
archim., vic. arhiepiscop.   secretariu.

Părinții și scriitorii bisericesti din veacul al patrulea.

(Continuare)

3. **Ciril al Ierusalimului.** S'a născut în Ierusalim, seau în jurul Ierusalimului la anul 315. A studiat cu multă predilecțiune sfânta scriptură și scrierile părinților bisericii. Prin studiu profund și-a însușit un profund sêmț de pietate

creștinescă, carele îl caracterisază în întregă viața. În etate de 20 de ani, la anul 335, a fost chirotonit intru preot de către Episcopul Ierusalimului Maxim. Pentru frumoșele lui cunoscințe teologice și pentru zelul lui creștinesc Episcopul Maxim i-a încredințat instrucțiunea catehumenilor, cari se găseau în stadiul către luminare, și l'a distins și cu oficiul de predicator în biserică.

Ambe aceste oficii au fost pentru Ciril o deosebită distincțiune, — deorece în veacurile dântâi ale creștinătății ambe aceste servii le îndeplineau înșiși Episcopii. În ambe aceste oficii Ciril s'a distins atât prin bogatele sale cunoscințe teologice, cât și prin modul său plăcut de predare.

La anul 351 a fost instituit de Episcop al Ierusalimului, și anume într'un timp, în carele pacea și liniscea bisericii a fost atât de mult conturbată prin certele ariane și semiariane. Ciril fiind ortodocș a fost persecutat de Arieni. Góna încontra dânsului o-a început Acaciu, Episcopul arian din Cesarea, carele atât din motivul acesta, cât și din motivul, că voia încontra hotărârii sinodului dela Nicea se eserceze drepturi metropolitane asupra bisericii din Ierusalim, a conchemat la anul 358 un sinod, carele a enunciat depunerea lui Ciril. În anul 359 Ciril a fost repus în scaunul său de către sinodul din Seleucia. Întrevenind însă Acaciu la împăratul Constanțiu, carele era arian, Ciril a fost depus pentru a doua oară prin un sinod întrunit în Constantinopol. Sub împăratul Iulian la anul 362 și-a reocupat de nou scaunul său episcopesc.

Rentors în Ierusalim Ciril a fost martor ocular al unui eveniment de o deosebită valoare în dezvoltarea creștinătății. Împăratul Iulian apostatul în ura sa față de creștini, a dispus a se zidi de nou templul jidovesc din Ierusalim, și a provocat pre toți jidovii, ca să se rentorecă în Ierusalim; și jidovii în număr mare s'au și rentors în urma acestei sciri de bucurie pentru dênșii. Zidirea templului s'a început, dar când erau să se ridice pârțile din fundament după marturia scriitorilor bisericesci și chiar și a unor scriitori pagâni contimpurani un cutremur de pământ a zadărnicit tot planul acesta al împăratului Iulian.

La anul 367 Ciril a fost esilat de nou de împăratul Valens, carele era arian. De astă dată a trebuit să petrecă în esil 11 ani, și anume până la anul 378, când sub domnia lui Gratian a fost rechemat din esil, și a funcționat ca Episcop al Ieru-

salimului în mod nentrerupt până la mórtea sa, la anul 383. Ciril a funcționat 35 de ani ca Episcop al Ierusalimului, dintre cari 16 ani a petrecut în esil. Cu toate acestea activitatea lui ca Episcop a fost foarte mánósă. Dênsului adecă i-a succes a restabili în biserica sa pacea și liniscea atât de mult conturbată prin certele ariane. A participat și la sinodul al doilea ecumenic ținut la anul 381.

Pre lângă acésta Ciril a desvoltat în timpul, cât a funcționat ca catechet și predicator al bisericii din Ierusalim și o însemnată activitate literară. Dela dênsul ne-a rămas 23 de catechese. Dintre acestea 18 sunt prelegeri ținute de dênsul cătia catechumeni în decursul postului mare, ér 5 sunt prelegeri ținute cătră neofiți în decursul săptămânii luminate. Tóte aceste catechese sunt de o deosebită valóre literară. Întrênsele vedem stadiul, în carele se afla doctrina bisericescă, precum și obiceiurile bisericesci din timpul sêu.

Stilul, în carele scrie Ciril este simplu și ușor de înțeles.

4. E f r e m S i r u l. S'a născut în Nisibis în Mesopotania din părinți creștini la anul 300. Dênsul a conlucrat mult la desvoltarea bisericii, ca învățatoriu, ca ascet și ca scriitoriu bisericesc. A fost diacon și preot în Edessa. În Edessa a înființat dênsul o școlă, pentru esplicarea sfintei scripturi și pentru studiul scrierilor părinților bisericesci. Dênsul a scris esplicațiuni la mai multe cărți ale sfintei scripturi, mai multe omilii, și rugăciuni și imne religiose, dintre cari unele sunt întrebuințate până în ziua de astăzi în ritualul bisericii noastre. Anul morții nu se scie cu positivitate. Se crede, că a murit între ani 373—378.

5. V a s i l i u c e l m a r e. S'a născut din părinți creștini în Cesarea Capadociei. Tatăl sêu Vasiliu a fost retor, și un bărbat foarte cult, ér mama sa Emilia de o rară pietate creștină. Tot asemenea calități se crede a fi avut și moșul și mósă sa. Numele moșului sêu este necunoscut. Pre mósă sa o-a chemat Macrina; și Vasiliu dice despre dênsa, că dênsei are sê-i mulțămésca prima instrucțiune în principiile religiunii, precum și direcțiunea întregii sale vieți.

Despre moșul sêu se scie, că a fost om cu avere, dar sub góna lui Dioclețian la anul 311 i-s'a confiscat întregă averea. Cu toate acestea părinții lui Vasiliu au lăsat fiecăruia din cei nouă fiii ai lor atâta avere, cât ar fi eredit tatăl lui Vasiliu dela

părinții sêi pentru casul, când nu i-s'ar fi confiscat averea. O dovadă însemnată acésta, că omul, carele trăiesce după principiile religiunii creștine póte sê se ridice și pre acest teren la o însemnată pozițiune.

Studiile și-le-a făcut Vasiliu în Cesarea, în Constantinopol și în Atena. Ca student s'a distins prin o neobosită diligență, o însușire, de carea a fost condus în întregă vieța, și carea este pentru dênsul cu atât mai caracteristică și chiar de admirat, cu cât abia ajuns în etatea bărbăției a suferit nentrerupt de un morb de ficat.

Atât dênsul cât și amicul sêu de studiu și de vieță Gregoriu din Nazianz (teologul) au studiat cu multă predilecțiune classicii greci și romani, precum și sciințele profane, cum se predau pe atunci. În studiul sciințelor profane privesce Vasiliu o pregătire pentru a poté pătrunde în învățăturile sfinte ale creștinismului. Aceste studii sunt de lipsă, încât servesc scopului vieții creștine.

La anul 358 după Christos, fiind în etate de 28 de ani s'a rentors din Atena în orașul sêu natal Cesarea, unde a pășit în scurt timp ca retor. La sfatul și însistența sorei sale Macrina, carea era superioara unei manăstiri de femei, și carea voia, ca fratele ei sê fie scütit de a căde în valurile și vanitățile lumii, dênsul s'a decis a-se retrage din lume și „a servi lui Dumnezeu.“ Astfel în iérna anului 360 a întreprins o călătoriă prin Siria, Palestina și Egipt cu scop, ca sê studieze și sê cunóscă vieța monachală. Din cele vedute și esperiate în acésta călătoriă s'a produs întrênsul plăcerea pentru vieța ascetică, și în același timp o amărăciune sufletescă din cauza multelor divergințe și nențelegeri, Vasiliu — precum însuși mărturisesce în cartea despre judecata lui Dumnezeu, — a fost la început neorientat asupra cauzei acestor divergințe.

Atunci i-a venit în minte lipsa de disciplină, disordinea și confusiunea poporului israitean, descrisă în „cartea judecătorilor.“ În acésta carte a cetit, că „fiecare făcea ceea ce lui îi plăcea,“ dar a cetit și cauza acestei stări disolate în cuvintele: „în zilele acelea israiltenii nu aveau rege.“ Aceste cuvinte din cartea judecătorilor l'au condus la ideia, că nențelegerile în biserica creștină își-au isvorul lor în lipsa de credință, sau precum se exprimă însuși din motivul că „fie-care gândesce și lucréză după gândul sêu și nu după învățatura Domnului Christos, în fie-care se observă t e d i n ț a d e a d o m n i

însuși și nu de a fi stăpanit de Domnul," și de aceea dânsul a venit la concludiunea, că pentru încetarea divergențelor în biserică, există numai un mijloc: credința în Dumnezeu și în unul născut Fiul său, așa precum o a enunțiat această sinodul dela Nicea.

(Va urma.)

D I V E R S E.

* **Mulțămită publică.** Pentru edificarea turnului bisericii gr. or. române din Beliu au contribuit următorii dni, și anume: Gavrillette Paul inv. gr. or. 100 fl. Ardelén Creciu econ., Novacu Flore econom, Kohn Lipot arendatoriu à 40 fl. Boglè Nicolau econ., Boșcaiu Saveta econ., Leac Antoniu econ., Popa Sigismon econ., Lup Sandor econ. à 30 fl. Popa Toder econ. 25 fl. Begén Nicolau, Emanuel Iacob arend., Carabuțiu Todor econ., Lup Pavel econ., Lup Isaiu econ., Pele Gligor econom, Popa Mariuția, Carabuțiu Georgiu econ., Popa Georgiu econ., Vinter Augustin à 20 fl. Begén Vasiliu econ., Begén Tanasiu, Olariu Georgiu econ. à 16 fl. Belde Teodor econ., Chișiu Moise econ., Sîrb Marisca, Sebeșan Todor econ., Popa Ianos econ., Mateasiu Saveta à 15 fl. Griffaton Antoniu jude, Hanák Sándor notariu, Gligor Sandor econ., Lup Georgiu econ., Tomuțiu Toader econ., Sabou Nicolau econ., Sebeșan Iacob econ., Sebeșan Creciu econ., Panda Floré econ., Popa Cosma econ., Pavel Nicolau econ., Tica Petru econ., Lup Nicolau econ., Lup Ioan econ., Crișmariu Ioan econ., Corasiu Georgiu econ., Cotuna Petru econ., Carabuțiu Anti econ., Carabuțiu Nicolau econ., Iercan Nicolau econ., Iercan Simeon econ., Gligor Ioan econ., Faur Nicolau econ., Ciucur Vasiliu econ., Ciuce Flore econ., Bulza Vasiliu econ., Popa Gligor Zena, Sebeșan Georgiu econ., Sebeșan Georgiu econ., Prode Alecsa econ. à 10 fl. Cheta Mariuția econ. 7 fl. Ciucur Petruțiu econ. 8 fl. König Ernő apot., Belde Anti econ., Bun Moise econ., Cișmașiu Ioan econ., Cișmașiu Nicolau econ., Cișmașiu Iosif econ., Goldișiu Ioan econ., Ilica Pavel econ., Purtan Toma econ., Zau Todor econ., Laziko Péter econ., Panda Marișca, Sebeșan Mariuția, Lup Iov econ., Ciucur Flore, Prode Mariuția à 5 fl. Carabuțiu Anna, Molnár Balint măest. à 4 fl. Filipaș Nicolau econ., Kapdebo Imre măest. à 3 fl. Nan Nicolau măest., Popa Todor econ., Popa Sofia, Dusie Alesandru à 2 fl. Frușina Ioan 1 fl 50 cr., Ciora Onuțiu, Costuțiu Georgiu à 1 fl 20 cr. Kubiny Gergely măest., Rokovszky Antal măest., Iozaky Ianos, Haiszlinger Ianos, Ciupa Georgiu. Ardelén Antoniu, Popa Toader econ., Rác Iosca econ., Koszma Jozsef, Barna Mátyás, Matok Ilie, Filipas Georgiu, Czeller Iacob comerc., Filipas Ilie, Nyári László notariu, Burta Saveta, Pavel Ioan măestru, Frușina Ioan, Deac Melenti econ., Baba Creciu econ., Crișmar Todor econ., N. N., Stern Henrich comerc. à 1 fl. Rác Iani, Rác Mikulaj, Rác Kati à 50 cr. Kalfász Ianos 40 cr. Goldișiu Maria 10 fl. Filipașiu Anti econ., Burta Georgiu à 2 fl. — Suma 1192 fl 80 cr. Beliu, 10/22. Maiu 1894. — Paul Gavrillette, președintele comitet. par. Georgiu Molnariu, paroch gr. or. Pavel Lupp.

C o n c u r s e.

Pentru deplinirea parochiei vacante din comuna **Ohaba-sérbéscă**, protopresviteratul Lipovei, prin această

să scrie concurs cu termin de **30 zile dela prima publicare.**

Emolumintele împreunate cu această parochiă sunt:

1. Una sesiune parochială de 30 jugere, parte pământ arătoriu, parte fenaț, cu un venit anual de 250 fl.
2. Birul și stola usuată computeate în venit mediu anual 240 fl.
3. Un plaț parochial cu un venit anual de 10 fl., la olaltă un venit anual aproximativ de 500 fl. v. a.

Recursele ajustate conform prescrișelor stat. org. și adreseate comitetului parochial din Ohaba-sérbéscă, să se trâmăta subscrisului protopresviter în B.-Lippa, până la terminul susindicat, având recurenții îndătorirea, de a se presenta în vre-o Duminecă ori sérbătore în sfânta biserică din Ohaba-sérbéscă spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Ohaba-sérbéscă, 1/13 Aprilie 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m p. protopresv.

—□—

Să scrie concurs nou pentru stațiunea învățătoréscă superiôră din comuna **Ecica-română**, protopresviteratul Banat-Comloșului (Nagy-Komlós), comitatul Torontal, — cu terminul de alegere pe Duminecă la **24 Iuliu v. (5 August n.) c.**, până când recurenții au a-și înainta recursele lor la Pré Onoratul Domn inspector școlar în Banat-Komlós, și au a se presenta până atunci în vre-o Duminecă sau vre-o sérbătore în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Emoluminte sunt: 1) În bani gata 250 fl. 50 cr.; 2) 20 cubule sau 13 Hectolitre grâu curat; 3) 20 cubule sau 13 Hectolitre cucuruz în bômbe; 4) 4½ jughere pământ arătoriu; 5) Relut anual pentru cortel până să va face cortel 40 fl., 400□ stângeni grădină de legumi. 6) 12 fl. diurnă pentru conferințe învățătoresci; 7) 5 fl. paușal pentru scripturistică și 8) Dela înmormentări are 50 cr. asemenea și dela părăstas.

Dela competenți să poftescă să aibă atestat despre portarea morală și conduita lor de până acum; despre cualificațiunea de învățător; cualificațiunea din limba maghiară; cel puțin 2 clase gimnasiale sau reale, cei cu mai multe clase vor fi preferiți și cunostințe de note spre conducerea corului esistent.

Dat în Ecica-română, la 8 Maiu st. v. 1894.

Nicolau Magda, m. p. Valeriu Ghilazanu, m. p.
președinte. not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p.
protopop, inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea postului de protopresviter al **Chișineului**, pe baza concludului luat de conernintele comitet protopresviteral în ședința sa dela 24 Martie a. c. să scrie concurs cu **termin de 35 de zile dela prima publicare** în „Biserica și Șcôla.”

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

I. Din parochia protopresbiterală din Chișineu:

a) birul preoțesc dela 120 case câte una măsură grâu, ér' dela 89 case câte jumătate măsură grâu.
b) venitul stolar.
c) venitul sessiei și a grădinei parochiale.

II. Din protopresbiterat:

a) dela fie-care paroch ori administrator parochial, titulo „bir protopopesc” câte 2 fl. 10 cr.
b) tacsă ședulară dela cununii.

c) competența pentru revisiunea socoților parochiei la fața locului câte 5 fl. dela fie-care comună.

d) pentru susținerea cancelariei protopresviterale contribuire dela tract până la 200 fl. v. a.

Din acestea emoluminte alegându-l protopresbiter conform concludului consist. dto 29 Dec. 1892 Nr. 5951, va contribui la pensiunarea emeritului protopresbiter Petru Chirilescu cu suma anuală de 300 fl. v. a. solvinđi la cassa consistorială din Arad în rate semestrale, pre tot timpul cât va dura lipsa de pensiune.

Aspiranții la acest post de protopresbiter-paroch, se avisază a subșterne în termenul indicat sub scri-sului Consistoriu recursele lor instruite cu documentele despre calificațiunea normată prin §-l 53 din statutul organic și concludul congresual Nr. prot. 111 din 1888, și anume: cu documentele, că posed calificațiunea pentru concurenții la parochiile de clasa primă, prescrișă prin Regulamentul pentru parochii, că au depus essamenul de maturitate și că au implinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sêu școlariu cu succes deplin multămitoriu, și că prin zélul și diligența lor s'au distins în rezultatul activității pre terenul bisericesc și școlar.

Arad, din ședința consistorială dela 21 Aprilie, v. 1894.

Consistoriul eparchiei gr. or. române din Arad.

—□—

Conform ordinațiunei Veneratului Consistoriu gr. or. oradan de datul 11/23 Aprilie 1894, Nr. 479/74 B. 1894, și pe basa concludelor luate de comitetul și sinodul parochial din V.-Velențe; prin acésta se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă veteranul paroch, protopop emerit Gavriil Neteu, din V.-Velențe, protopresviteratul Orăđii-mari, cu termen de alegere pe **6/18 Iunie a. c.**

Emolumintele împreunate cu parochiala din V.-Velențe sunt:

1) Casă parochială cu apartinătorele ei prețuită în 150 fl., 2) Pământul parochial (40 jugere comassate) 600 fl., 3) Competința dela oraș 178 fl., 4) Venitele stolare după calcul mediu alor cinci ani din urmă 120 fl., de tot: 1048 fl.

Capelanul alegând va avea în folosință una jumătate din tóte venitele parochiei până ce parochul protopop Gavriil Neteu va fi în viață; érá când acesta va înceta din viață, capelanul conform §-lui 4 din Regulament, va urma ca paroch.

Recurenții sunt avisăți: ca recursele lor instruite conform recerințelor legali pentru parochiile de clasa I-a și adresate comitetului parochial din V.-Velențe, sê-le substernă subsemnatului protopop până în 3/15 Iunie a. c., având până la alegere a sê presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sânta Biserică din V.-Velențe, spre a-și arêta desteritate în cele rituale.

V.-Velențe, 26 Aprilie v. 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop.

—□—

Pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din Voivozi cu filia Cuzap, protopresviteratul Orăđii-mari, se escrie concurs cu termen de alegere pe **19 Iunie (1 Iuliu) a. c.**

Emolumintele sunt:

A) Din comuna matră Voivozi:

1. Dela 76 numere de case câte o mesură de cucuruz în bómbe care face 19 cubule à 5 fl.: 95 fl., 2. 6 jugere pământ arătoriu în prețiu 100 fl., 3. Stólele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă 60 fl., 4. 3 orgii de lemne à 5 fl.: 15 fl., 5. Casă parochială prețuită în 20 fl.

B) Din filia Cuzap:

6. Dela 70 numere de case câte o mesură cucuruz în bómbe care face 17 cubule și 2 mesuri à 5 fl.: 87 fl. 50 cr., 7. 32 jugere pământ arătoriu à 3 fl. jugeru: 96 fl., 8. Stólele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă 40 fl., 9. 3 orgii de lemne à 5 fl.: 15 fl. 10. Casă parochială cu intravilanul prețuită în 25 fl. — Suma 553 fl. 50 cr.

Afară de acestea fiitoriul preot are drept a ține pe pășiunea comunală câte vite va avea.

Contribuțiune după pământurile parochiale are sê-c solvêscă alegându-l preot.

Cu privire la stóle sê notéză, cumcă dela botez îi compete preotului 50 cr., dela înmormântare mare 3—5 fl., dela înmormântare mică 1 fl., dela cununie 3 fl., érá pentru vestire 1 fl.

Doritorii de a ocupa acésta parochie sunt poftiți a-și subșterne recursele provêdute cu documintele recerute pentru parochie de clasa a III-a, și adresate comitetului parochial din Voivozi-Cuzap, sê-le substernă subsemnatului protopop în Oradea-mare până în 16/28 Iunie a. c., având recurenții până la alegere a-sê presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sânta Biserică din Voivozi și Cuzap, spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Voivozi-Cuzap, 26 Aprilie v. 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop.

—□—

Sê escrie concurs pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din comuna **Veherd**, protopresviteratul Orăđii-mari, cu termen de alegere pe **12/24 Iunie a. c.**

Emolumintele sunt: 1) Casa parochială și intravilanul prețuite 60 fl., 2) Dela 72 numere de case câte 20 cr.: 14 fl. 40 cr., 3) 12 jugere pământ arătoriu prețuit în 192 fl., 4) 12 cubule grâu de pâne à 5 fl. și 7 cub. orz à 3 fl. 50 cr.: 84 fl. 50 cr., 5) Dreptul de pășunat pentru 3 vite à 5 fl.: 15 fl., 6) Venitul stolar după calculul mediu alor 5 ani din urmă 70 fl. — Suma 435 fl. 90 cr.

Sê notéză că darea după pământul parochial o solvește comuna bisericescă, érá darea pentru competențele de pășunat o va solvi preotul alegând.

Recurenții sunt avisăți: ca recursele lor instruite conform recerințelor legali, pentru parochiile de clasa a III-a, și adresate comitetului parochial din Veherd, sê-le substernă subsemnatului protopop în Oradea-mare, până în 8/20 Iunie a. c., având până la alegere a sê presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sânta Biserică din Veherd, spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Veherd, 26 Aprilie v. 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop.

—□—